

LO TEATRO CATALÀ

PERIÒDICH SETMANAL INDEPENDENT

ANUNCIS
Y RECLAMS:A
PREUS CONVENCIONALS

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS

DESTINAT PRINCIPALMENT Á FOMENTAR LO PROGRÉS
É INTERESSOS DEL TEATRO DE CATALUNYAREDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ:
CARRER ARIBAU
93, 3.er, 1.^aDirector: **D. Joan Brú Sanclement**

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona.	1'00 pesseta trimestre.
Fora..	1'50 » »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent.	10 CENTS.
Id. atrassat.	15 »

Sumari.

Nostre grabat.

D. Francesch Pelay y Briz
(II y últim).

Un pensament.

A la bona memoria de D. Lleó Fontova
(poesia).

Lo teatro catalá y 'l catalanisme.

Las eleccions de diputats.

Revista dramática:

NOVETATS:-La última pena
drama en 3 actes.Entreactes: - **Pensaments**
(versos).

Lo gran teatro del Liceo.

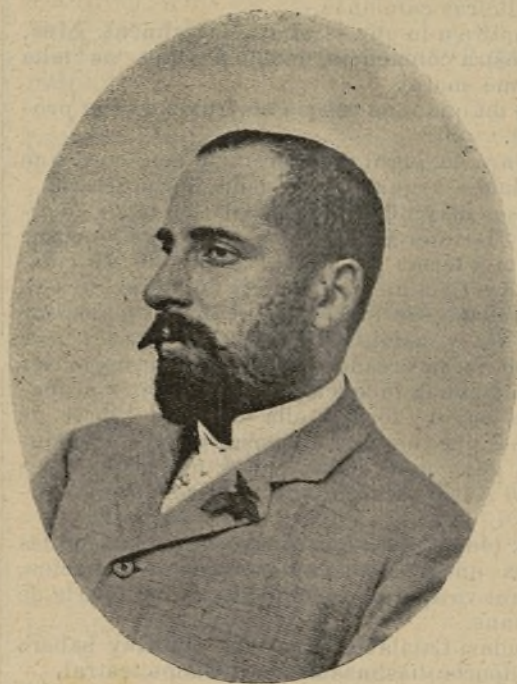
Repertori de fora:

Desde Roma (carta tercera).

Saló de descans.

Cavilacions.

Teló d'anuncis.

D. Francisco Xavier Godo

NOSTRE GRABAT

Quant, fa alguns anys, se publicaba en la capital de Fransa, *El Correo de Paris* escrit en espanyol, baix la direcció del jove advocat D. Francisco Xavier Godo, aquet distingit periodista va iniciar en la mentada publicació la idea de celebrar en Barcelona una Exposició Universal.

Tots sabem avuy lo molt que ha enaltit á Catalunya y la importancia qu' ha donat á Barcelona, la realització de tan gran projecte que 'ns ha portat gloria tan universal, com universal va ser lo celebrat Certàmen.

Honar, donchs, nostre setmanari ab lo retrato de qui va mostrar-se ferm catalanista al concebir tan gran idea, ha de sernos agradable.

Per aixó 'l publiquém avuy, y á més perque segurament no tardarém á véurer que 'l Sr. Godo es un bon defensor dels interessos catalans.—U. D. O.

D. Francesch Pelay y Briz

II y últim.

En nostre passat article, férem, si així 's pot dir, lo que materialment se 'n diu una biografia. Es á dir, la ressenya històrica de la vida del eminent poeta que ploraran avuy las lletres catalanas.

escAixís cumplirem lo que se 'n diu oficialment. Mes, paroltant á nostra conciencia, debem dir que 'ns falta lar del home moral,

Diguérem tot quant se referia als fruyts de son prodiós cervell.

Parlarém ara de quant se refereixi á son cor, que desd' ara podem assegurar que 'l tenia hermosíssim.

May, potser may ningú ha treballat ab tanta abnegació, ab tant desinterés per l' ideal que s' va proposar conseguir com á terme y fi de tot l' afany de sa vida.

Son ideal era Catalunya, y, com ja diguérem, tots en pró d' ella fóren los sacrificis que 'n Briz va realisar durant sa curta y malaltissa vida.

Jove y ab força creadora pera produhir hermosos treballs de sa fecunda invenció, volgué que 's propaguessin en sa patria y fora d' ella los bons llibres de mena catalana, y s' entregá á transcripcions y coteigs propis de la gent més docta, y nos féu conèixer las obras del diví Ausias March y del fácil y satirich Jaume Roig.

Al mateix temps, pera que assavoríssem sas moltes bellesas, feya una traducció exactíssima de «Mireio», obra que quant va apareixe terminada, va calificarla de obra de romans.

Lo «Calendari Catalá» y la revista «Lo Gay saber» son etapas importantíssimas del periodisme teatral.

No solament tenen aquestas publicacions lo mérit d' haver reunit lo millor que produhian los principals escriptors de Catalunya, Valencia y Mallorca. A més d' aquet ne tenen un altre de més trascendental: lo d' haver aixecat en Briz, primer que ningú, la bandera de las reivindicacions políticas.

Aquesta primacia gloriosa, ningú, ni de mala fé, podrà may negarla al autor de la magnífica «Cansó del bressol.»

Digasse 'ns ara abtota franquesa si s' trovarian gai-

res homes que, ab medis propis, contant ab prou força creadora, dediquessin la millor part de sa vida en propagar la gloria dels altres y la de la seva patria, con-juminant publicacions, logrant ab préchs y repetidas cartas, treballs dels autors que l' corresponian, y fins corrent d' una imprenta á l' altra, corregint provas, y fomenthi diner propi, sens més profit ni esperansa que la de honrar als literats catalans, y, per consegüent, á la nostra estimada Catalunya.

Havia rebut distincions merescudas dels mes em-nents poetas; premis y condecoracions de academias y corporacions sábias que 'l posáren á envejable altura; y com lo envejable vol dir que ocasiona envejas, aquestas, com tenim ja dit en l' article anterior, se des-sencadenáren contra d'ell, causantli grans mortifica-cions y disgusfos graves, y altres desenganys que 'l re-fraguéren completament; en termes qu' últimament eran pochs, molt pochs los amichs ab qui 's frecuen-tava, per més que á tothom rebés agradivolment, per-que d' altra manera li era impossible ferho donada la dolcesa de son temperament y son noble caràcter.

Vingué ademés la divisió de la gran agrupació catalanista, y en aquet punt, ell sigué de la banda que conta ab menos elements de publicitat y propaganda; per qual causa, en sos últims anys, ab tot y ser un es-criptor dels de més mereixements, sas obras no logra-van tot lo relléu que lograven altrás molt inferiors en mérit y condicions literarias, á las que contenen las sévas.

Lo qui escriu aquestas ratllas sab per un amich á qui en Briz se confiaba ab tota intimitat, que aquet fet fôu per ell dolorosa ferida que va precipitar son fi, re-lativament prematur.

Ell era bo, lleal y franch; ell enaltia ardentment la obra literaria que apareixia, tant si era d' amich com d' adversari, y lo véurers desatés en aquet concepte lo desconhortaba sobre manera.

Apesar de son clar talent, no veyá, no podia véurer que la época es de lluyta; que no basta que la veritat extsteixi, sino qu' es precis demostrarla; y lo no véurer aixó y lo no voler usar medis que tenia á má pera com-probar la veritat y la justicia, lo portáren á una con-centració absoluta, y aquesta á una misantropia que i va deteriorar la salut y precipitar lo trist fi qu' avuy tant dolorosament lamentan las nostras lletres.

Mes ja diu lo ditxo; «Déu nos guart del dia de las alabansas»; y avuy, que ja la tomba tanca las despullas del que fôu ciutadá honrat, pare amant, espós fidel, amich carinyosíssim y ardent patriota, ja tots, amichs y enemichs, partidaris y adversaris, han declarat la pu-resa d' honra del eminent poeta y 'l mérit superior de las obras que deixa á la posteritat, pera que ella, que ja no obra impulsada per passions, un jórñ las judiqui.

Nosaltres creyem haver pagat, com á catalans, lo deute de gratitut que deviam á tan preclar ingeni; y acabada la tasca de presentar al escriptor eminent y al home de cor, esperem sols novas ocasions pera fer tota la justicia possible al qui va morir adolorit per créurer que no se li havia fet tota la que li era deguda.—P.

UN PENSAMENT.

La memoria dels difunts pot honrar-se de moltes maneres. La qüestio es que 's demostrí l' afecte que

aquells que restan en aquet món de mentida, senten per los que l' abandonan remountantse á un altre de vritat.

¡En Lleó Fontova ja'no existeix!

Aquestos dias se li patentisa lo verdader sentiment que sa mort ha causat entre tots los que 'l coneixiam personalment, lligantnos á ell llassos de parentiu, d' amistat, de companyerisme, etc. y fins entre quants, sense aquestas circumstancias, l' estimaban per simpatia artística y estaban units á ell per la forsa magnética d' una cadena de iman que envers son cor los atreya.

Lo conmovedor acte del seu enterro no 'ns deixa pas mentir.

Allí 's va véurer quant gran ha estat la aflicció que en todas las classes sociales de Barcelona ha produhit, la desgracia que acaba de sufrir la atribulada familia de un sér que, com en Fontova, havia lograt arrelada y veritable popularitat.

Ara bé: aqueixa tristesa que sentim, aqueixas mostras ostensibles de nostre sentiment, que desitjem donar á Fontova, ¿a qui las dirijim? ¿al seu cos que ha quedat entre nosaltres y que 's descompondrá sens tardansa, ó á lo que l' ha fet immortal desde que ha deixat de viurer?

¿No l' apreciem, no 'ns dolem de sa mancansa entre 'ls mortals, per la superioritat que véyam en son cor, en sos bons sentiments, en son geni artístich privilejiat? En una paraula, ¿no sentim que 'ns hagi abandonat la séva ánima qu' era la essencia que vivificaba lo cos que aqui ha quedat?

Donchs si trovem á faltar l' ánima, si desitjem pagar tribut á l' ánima, á lo que constituia lo sér de Lleó Fontova, enhorabona que las empresas de nostre teatro regional li dediquin funcions; bo es que sos companys de professió, prenent part en ellas, próbin que l' anyoran; bo es que se li escriguin versos y se li oferéixin coronas; pero tambe es convenient que se li tribútin altre classe de homenatjes qu' han de serli grats.

Quant mor un particular, la familia respectiva li dedica funerals y aniversaris: quant mor un home polítich, sos partidaris, á més de la familia, cumploixen ab aquet trist deber. Lògich es, per consegüent, que al perdre á un artisra tan volgut y estimat de tots nosaltres, tractem tots de realisar una manifestació de dol que reuneixi solemnitat y que vaji dirijida ab preferencia á la part que realment hem perdut del individu per qui plorem, á aquella part qu' era sa vida y ha fugit de nostre món.

Aquet es nostre pensament: celebrar uns funerals per l' ánima de Lleó Fontova.

Estem persuadits de que son molts los amichs del finat que tenen aquet modo de pensar: sabem que la premsa es l' eco de la opinió pública, y per aquet motiu, al tractar de portar á cap semblant projecte, considerem necessari, lògich y profitós manifestarlo en primer lloch als periódichs tots de Barcelona, esperant que 'ns ajudarán pera que una idea, petita en si com inspirada per lo més insigni-

ficant dels periodistas, siga un consolador recort per lo plorat artista.

Podriam dedicarli nosaltres sols semblant tribut. Mes no 'ns plauria pas ferho sols. Preferim iniciar l' idea y contribuir á darli forma, puig no volem que se 'ns tinga per egoistas.

Nosaltres, ab nostras solas forsas, hauriam de ferho ab mesquinesa

Si tots hi coadjuvem, pot ferse un acte més digne y fins trascendental, que demostrará als ulls dels catalans que 's trovan fora de sa patria, y á Espanya tota, qu' aquí sabem honrar be la memoria del artista que la implacable Parca 'ns arrebatava.

Y 'ns proposem fer més. Desitjem depositar sobre sa tomba un mut testimoni significatiu de nostra recordansa, portanthi, despres de fet lo funeral, una corona, nó oferta exclusivament per nostra redacció, ni per la premsa sola, ni en particular per empresa determinada, ni tampoch per actors, ni per tal ó qual agrupació artística, sino ofrena de tots los admiradors qu' haurem contribuít á costejarla.

Si 'ls fondos ho permeten, farém també un altre acte que perpetúi la memoria de Fontova.

La premsa en primer lloch, las empresas de teatro catalá, los autors dramátichs, tots los actors, los amichs de 'n Fontova, quants, en fi, manifestém gréu dolor per tal pérdua, podem cooperar á tan digne y respectuós tribut.

Per aixó es que desitjem ferlo per suscripció pública.

A tots, donchs, los invitem á ella, confiant que procurarán aumentarla; perque quant més gran siga la llista dels que contribuixin á que 's fassi tal pública manifestació de nostra pena, més propia resultarà aquella del bon amich y al mateix temps més eminent dels actors catalans.

Lo nom de 'n Fontova nos havia fet congregat fins ara sols pera passar ratos d' expansió y de riurer. ¡Juntem, puig que s' ha mort, una sola vegada al menos per plorarlo!

J. BRÚ SANCLEMENT.

Nota=La suscripció queda oberta en nostra Administració, en la dels altres periódichs que, apoyant nostre pensament, se dignin admétrer cantitats, y además en la rellotjeria de Ximeno, (carrer de l' Unió, 2), llibreria de Roig (Boters, 16) y kiosko de Tasso (Rambla de las Flors, frente al carrer del Hospital).

PRIMERA LLISTA DE SUSCRIPCIÓN:

Redacció de LO TEATRO CATALÁ.	40 ptas.
D. J. Brú Sauclement.	10 »
D. Joan Perelló y Ortega.	10 »
D. B. Ferrer de Brost.	5 »
D. U. D. O.	5 »

(Seguirá).

A LA BONA MEMORIA

DE

D. LLEÓ FONTOVA

¡Fontova..... 'l gran artista... l' actor còmic
del Teatre Català!

La Parca cruel, envejosa de sas glories,
¡sa vida ha arrebatat!....

Ja may més sentirà lo gran Fontova
los picaments de mans,
que pe 'ls àmbits del teatre ressonaban
per premis ben guanyats!....

Los téus admiradors, avuy te ploran
ab fabrosench esglay.

Y 'ls que ahí t' aplaudian, avuy llàgrimas
¡no mes fan que aixugar!..

J. CASANOVA V.

LO TEATRO CATALÀ Y 'L CATALANISME

III.

No podia ésser d' altre modo: aquet discorrer ab llogica tant acomodaticia, no podía per menys que donar la rahó á qui la desitjava y, com per encantament, d' un teatre que ab prou feynas se sostenia essent sol, ne féren dos.

Aixís mateix ho féren ab l' agrupació política-catalanista, y aixís mateix digueren: «Nosaltres som catalanistas: los que ab nosaltres no vinguin, estant en contra 'l catalanisme.»

Y ab tal serietat se ho váren créurer, ab tanta fermesa s' ho prengueren, que arribá 'l seu cinis-fins á intentar l' exclusió del *Centre Català* en las manifestacions catalanistas que ab motiu de la nova codificació s' aixecáren per totas las poblacions importants de Catalunya.

Mes aixís com pogueren veurer que los vérs catalanistas no necessitan de l' invitació ni excitació de ningú pera comparéixer al terreno de la honrosa lluyta per la patria, aixís mateix los creadors del nou teatre; aquells mateixos que, d' haver pogut, no haurian deixat parlar al representant del *Centre Català* en lo meeting de Vich; aquells mateixos que quant l' *Associació d' autors catalans* s' acontentáren ajuntantse ab enemichs declorats del regionalisme, considerant de bona mena tots los fins que 'ls conduhissen al seu objecte; aquells mateixos, han de sapiguer que 'l teatre català te-també 'ls seus defensors com á part integrant de nostre regionalisme, y que mentres un d' ells ne quedi, si no ab versos ab prosa sortida de lo més fons d' ahont viuhén las més fermes conviccions ha de tirárloshi en cara las perillosas consecuencias qu' han de resultar d' aquestas divisions políticas y literarias.

Si lo progrés del Catalanisme fos tal, que 'l número 'ns hagués obligat á dividirnos; si 'ls concu-

rrents al teatre català ó 'ls aficionats á las obras catalanas fóssin tants que fos incapassa una sola sala d' espectacles, allavors veuriam lógica y rahonada la divisió de nostre teatre.

Mes avuy, per desgracia nostra, sembla que tot se conjura.

¿De qué 'ns serveix lo tenir una literatura res-tablerta y sempre progressiva, si en produhir obras catalanas no havem de trobar ni una lleugera mel-loransa en los mals que nos torturan?

¿Quin bé pot resultarne pera 'l catalanisme de contar ab dos teatros catalans, essent com ha d' ésser per forza la vida de quiscun d' ells raquíca y miserable?

Buscar relacions entre 'l teatre català y 'l catalanisme era completament inútil alguns anys en-re-ra; mes avuy que ja lo catalanisme ha exposat sas aspiracions en diferents programas, saltan á la vista; y deurian ésser tant íntimas las relacions políticas y literarias, que sols suposar que existeixi qui s' entretengui en volguer allumyarlás, es suposar que existeix qui pensa en destruir la regeneració iniciada. Y com, per desgracia, aquestas hipòtesis son puras realitats, devem una vegada més dir que la divisió de nostre teatre es, nó l' afany de fer pro-gressar nostra literatura dramática, nó la noble emu-lació de treballar en profit de nostra causa, y si sols las diferencias personals y miras egoístas, conegu-das ja avants de la divisió catalanista y declaradas obertament despés d' efectuada.

Per avuy no molestarem més als nostres llegi-dors: en lo próxim article donarem una mirada al estat actual de nostre teatre, y potsé ell parli més clar que totas las rahons que podriam nosaltres aportar en la demostració de las fatals consecuen-cias que resultarian de l' actual divisió si, com nos-altres esperém no acaba aquesta, com acabá l' *Asso-ciación d' autors catalans* fa já alguns anys.

Mes tingan en compte los causants d' aquestas contrarietats, que aixís com en un malalt las reca-i-gudas son perillosas, en un teatre com lo nostre que no té lo que de sí necessita pera nudrirse tota literatura, podrian ésser mortals.

Y consti qu' ab aixó no volem suposar que pe-rillés cap de las dos empresas, porque aquestas s' acontentan ab los *llenos*, encara que no sian deguts á produccions catalanas.

BENVINGUT CABOT.

LAS ELECCIONS DE DIPUTATS

Semblará 'estrany, tal vegada, llegir lo títol qu' hem posat al article que comensem.

Pero no ho es; porque com los interessos del catalanisme poden ser protejits de distints modos, no es pas gens duptós que també pot abogarse en favor de nostre país desde las Corts de la nació.

Y ara precisament lo Govern las ha convocadas, disposant que 's fassin eleccions generals de diputats.

No perteneixem á determinat partit polítich, sens que aixó vulga dir que deixem de professar nostras opinions polítiques particulars.

Lo que sí tenim molt arrelat en nostra pensa y en lo fondo de nostre cor, es un entusiasme y un carinyo inmens per Catalunya, y 'ns basta aixó sol pera que 'ns cregam obligats á interessarnos per aquells candidats que més pugan dedicarse á procurar lo bé y 'l enaltiment del districte que 'ls haurá votat.

Tots sabem, perque la experiencia 'ns ho ensenya, que móltas vegadas los governs tenen ja á prevenció provistos los districtes electorals en favor de personas á qui ells volen afavorir y que, no tant sols no coneixen als electors ni als pobles que constituheixen la circumscripció que aspiran á representar en lo Congrés, sino que ni menos son catalans, ni saben res de lo que pot convénir á Catalunya.

Altres n' hi ha també que 's presentan ab l'apoyo oficial; que, per lo tant, tenen móltas probabilitats de surtir triufants al ferse l'escruini encara que no hágin guanyat en bona lley, y que, com no deuen la elecció als pobles sino als governants, se cuydan més de complaure á aquestos que 'ls han proporcionat l'acta, que no als electors que no 'ls l'haurían pas deixada ostentar com ensenya satisfactoria, si no haguéssin corregut los polvos de la mare Celestina.

Pot haverhi també una tercera classe d'aspirants á feros felissos que, contant ab forsas en los districtes y ab lo favor de certs caciques, com se 'ls diu generalment, encara que lluytan frente als patrocinats per los ministres, van á Madrit pensant, avans que en la conveniencia ó en la felicitat dels electors, en la causa de la república ó del carlisme, ó en lo triuf dels sagastins, ó en la preponderancia dels conservadors; tot á mida exclusiva de la idea política que 'ls guia.

Per aquet motiu las eleccions no donan casi may lo bon resultat que sembla que deuría esperar-se d'ellas, y per tal motiu cada nova elecció de representants del país es generalment un desengany nou per aquet país mateix.

Veus aquí perque 's pert la fé y la esperansa dels electors, al véurer sempre convertits en resultats funestos las ilusions qu' havian tingut avans de nombrar al diputat que 'ls havia promés imponderables ventatjas.

En nostre concepte, prou s' evitaria aixó si 'ls pobles se preocupéssin molt de lo que 'ls convé y 's cuydéssin menos de saber quina bandera política tremola com á senyera lo qui presenta la seva candidatura. Si una comarca agrícola, per exemple, votés á favor de qui tingués ganas y fins interés particular en que prosperés la agricultura; ó un districte industrial dongués los seus sufragis á

aquell candidat que hagués mostrat probas inequívocas de ser un acérrim y decidit protector de la industria que ha de redundar en bé dels electors; y si aquestos penséssin que tan bon ciudadá pot ésser lo que vol la república com lo monárquich lliberal, com lo conservador, ó com lo que professi la opinió absolutista; y si, á conseqüencia de lo que aném dihent, en l'acte solemne de decidir de la sort de la localitat ahont fan us d' un dels millors drets individuals, atenguéssin al interés de la població respectiva ab preferencia als compromisos ó á las afeccions que sentir pugan per en Cánovas, en Sagasta, en Castelar, en Ruiz Zorrilla ó qualsevol altre dels prohoms que figuran en primer terme avuy en nostra Espanya; si consideréssin que la política sembla una comedia pura, y si exigíssen que aquells ciutadans que anhelan guanyar la elecció, tinguéssin exacte coneixement de lo qu' es la desgracia ó pot fer la ventura del districte, altre—pot dirse sense cap pór d'equivocarse—altre seria, sens dupte, lo resultat de las eleccions en nostra patria.

Aixó sembla difícil; pero, difícil y tot, pot alcansarse. —¿Com? se 'ns preguntará. —Senzillament: fent que 'ls votants conéguin á qui vol ser votat. Aixís es menos fácil incorre en equivocacions.

¿Perqué havem de permetre que 'l fill d' un personatge castellá obtinga prou vots en Catalunya, que ni sols coneix de nom? ¿O perqué, dócils com anyells, hem de votar á un Pérez, ó López, ó Gutiérrez, ó Sánchez, ó Verdugo, patrocinats per tal ó qual governador, que ni per las cobertas sab lo que pot sernos convenient? ¿O perqué, aquí per contentar á Castelar hem de votá á en Pere, y allá, per no desairá á algú carlinás, nos conformen á que en Pau surti elegit?

Ja ho hem manifestat: perque, per desgracia, nostre poble 's deixa ilusionar ab las promesas, y la xerrameca de 'ls embaucadors polítichs que miran primer sos fins particulars ó 'ls del partit de que son portaveu, que no pas los verdaders interessos locals dels punts ahont ab sa funesta eloqüencia portan la desdita, en compte de durhi la major ó menor ventura que d' altre modo 's podria esperar.

Es, donchs, de molta importancia, que tots los electors de Catalunya, penetrantse be de nostras patrióticas rahons, vulgan nombrar diputats que sigan ans que tot catalanistas, si volém que á Madrit se 'ns tinga sempre la consideració que déu tenir-sens.

Bo es, y més que bo encara, precís que aném á las urnas portant desplegada en la má dreta la bandera del més pur catalanisme, y no deixarnos fascinar per lo color polítich de quants sollicitin nostres vots; sens ignorar que ab ideas en favor de nostra regió y tenint bona fé, lo mateix pot ser bon diputat lo de un partit que lo d' un altre, sempre que, com dihéu, sentin amor per la patria catalana.—P. de R.

REVISTA DRAMÁTICA

NOVETATS.—LA ÚLTIMA PENA, drama en tres actes, en vers, de D. Francisco Ubach y Vinyeta.

Apesar del fret que feya dijous al vespre, l' anunci de la producció catalana *La última pena* va portar molt regular concurrència a la funció del teatro Catalá de Novetats.

Es *La última pena* una obra que vol tenir mes trascendencia de la que 's despren de son argument, segons deixen entreveure algunes consideracions que l' autor posa en boca dels personatjes principals en lo curs del últim acte; y aixó 'ns imposa l' deher de fèr-nosen molt bé càrrech baix tal punt de vista antes de jutjarla en sa part fundamental, lo qual no 'ns permet fer tampoch la impresió que causa una sola representació d' ella.

L' autor s' inclina á voler probar que la societat no té dret á aplicar la pena de mort, y per aixó fa que en l' argument, un dels qu' intervenen en la acció, al disparar contra un altre, de qui está gelós, mata á la seva estimada, portant l' enredo de manera que aquell contra qui anaba dirigit lo tiro, es acusat d' homicida y considerat com á criminal: fins al punt de que l' poble, en una de las últimas escenas, penetra en la sala ahotada pres pera ser jutjat, y reclama que li entréguin, á lo que s' oposa lo prebost.

A consecuencia de la negativa, un dispara contra Armand á qui 's creu culpable, y la bala, per voler de Déu, toca al qu' es verdader assesi qui, al véurers ferit, declara que ell, gelós, havia ocasionat la mort de sa estimada Berta.

Sobre aquest assumpto está basat lo drama, que, en general, languideix en sa primera meytat excepte en lo final del acte primer que denota en l' autor coneixement del art escénich, puig es molt acertat. Las escenas cobran vida desde que avansa l' acció en la segona part del acte segon.

L' argument se suposa en Alsacia á principis del sigle; y no sabém perque, tractantse de un escriptor tan catalanista com lo Sr. Ubach, ha fet desarrollar lo drama que 'ns ocupa en un país extranjer y nó en Catalunya, ab lo qual hauria pogut donar una obra de típicas costums de nostra terra, que influís en la prosperitat de nostre modern teatro, méntres qu' ara ha logrot tan sols escriure una producció per augmentar lo repertori, pero que no constituheix un aconeixement teatral.

Té *La última pena* situacions de efecte dramátich al costat d' altrás escenas que no poden ser alabadas per la crítica justa, y conté alguns bonichs parlaments que fóren aplaudits.

L' éxit va ser regular, com aixis mateix lo desemenyo. Respecte á aquet podém dir, y ho dihem ab justicia, que sobressortiren del conjunt los Srs. Bonaplata y Pigrau, en especial lo segon que estava molt ben imposit de son paper de Cristiá.

La direcció acertada, y mereix alabansa també per haver presentat la escena ab propietat, á qual objecte va exhibirse en los actes primer y segon una decoració nova, que fa molt merescuda la bona reputació de distingit escenógrafo al Sr. Chia.

Per acabar direm que al final de tots los actes van ser cridats los artistes y l' autor, tributántsels hi generals aplausos.—R. C.

PENSAMENTS

Mira si es hermós lo cel
Per qui sap sentir y amar,
Que las ilusious perdudas
Totas se trovan allá.

Jo he plorat y lo méu llanto
A ningú ha eternit may,
Qu' es per lo món una llágrima
Lo que una gota pe l' mar.

MANEL GRASES.

LO GRAN TEATRO DEL LICEO

Encara que en nostra publicació 'ns dediquem ab preferència á tot lo que se refereix directament al teatro Catalá, no per aixó hem de mirar ab descuyt lo que passa en los colisseus: ahont se donan espectacles que no consisteixen en dramas ó comedias escrites en nostre idioma.

Just es interessarnos per l' esplendor de tots los colisseus, en especial dels de importancia, per bé del teatro eu primer lloch, y luego perque en tots los de la capital hi guanyan lo seu sustento crescut número d' artistes y d' empleats, catalans tots ells, y qual sort no pot sernos pas indiferent.

Baix aquet aspecte, cap n' hi ha en Barcelona com lo teatro del Liceo.

Vritat es qu' allí se rendeix cult á la ópera italiana; pero no es menos cert que en ell tenen ocupació, y casi pot assegurarse son modo de viurer, moltíssimas families que no funcionant dit gran teatro se trovan en situació potsé apurada.

Entre músichs, coristas d' abdos sexes, bailarinas, dependencias del interior del eccenari, sastres, empleats diversos, figurants, etc., etc., no exagerem assegurant que més de quatrecentas personas viuen ab més ó menos desahogo, segons que estiga obert ó tancat lo més principal de nostres teatros.

No, donchs, fixantnos sols en lo que puga pertáner á la bona fama musical de Barcelona, sino mirant primerament per la sort de bona part d' artistes catalans, just es que, ara qu' ha tornat á tancar sas portas, d' un modo irregular, en lo millor de la temporada, diguem quatre paraulas, per véurer si serán de profit, y si ab ellas, cas de que las escolti que deuria atendreilas, contribuirém en molt ó en poch, á evitar la repetició de cataclismes que proban, per la freqüencia ab que succeheixen, la dificultat de sostenir aquí un teatro lirich, á pesar de entrarhi molts mils duros en lo curs de cada temporada; cataclismes que sempre resultan en desdoro de las empresas, dels propietaris y també de Barcelona; puig sembla estrany que ab los elements ab que 's conta per lo que pertoca á la música y ab las aficions filarmónicas de molta y escullida part del públich, ariastri casi sempre vida lánguida lo temple del Art dedicat exclusivament á la música profana.

Molt s' ha parlat de lo que deuria ferse per trovar remey á aquet mal. No falta qui ha escrit folletos culpant de la desgracia del Liceo als mateixos propietaris;

altres atribuïen la causa a la mala gestió de las empreses: uns diuen que las exigencias dels cantants fan impossible que marxi bé; aquells exposen que la facilitat que avuy hi ha a Barcelona per sentir de vegades ópera barata, relativament ben cantada, perjudica a nostre primer teatro lirich: y nosaltres, que sense jactarnos de pretensiosos, no 'ns creyem del tot lléchs en la materia, afirmem que tots atinan mes ó menos ab lo que manifestan; pero que la principal falta en que incórron generalment las empreses que 's encarregan de sostenir lo Liceo, es en donar la preferencia a la part artística sobre la administrativa, ó per dirho ab tota claretat, la falta de càlcul en lo pressupuesto general de gastos.

Difícil es lo negoci teatral en tots los cassos, quant se procedeix ab detenció després de contar molt antes d'empèndre'l; pero es de tot punt impossible que resulti bé, si aquet càlcul anticipat no parteix de una base, no direm sólida en absolut (perque en lo teatro es tot eventual), sino al menos de una solidés que pugua considerarse relativa.

Y ara preguntem.

¿Saben las empreses del Liceo al comensar temporada quin gasto tenen?

No, no ho saben, y sostindriam aquesta idea ab fonament encara qu'algú volgués rebàtrela.

Necessitem mes espay del que avuy tenim a nostra disposició, per' explicarno-millor; y per lo tant en lo número propvinent desarrollaré las consideracions que surjeixen de la afirmació que acabem de fer, y analisarem si las consecuencias que pensem deduirne, poden contribuir, com creyem, a que al adjudicarse novament la empresa de funcions, paga la que prengui 'l teatro, utilisantis si las creu pertinents, seguir marxa desahogada y realisar bé 'l negoci, en benefici del Art y del interés de la propia empresa.—J. P

REPERTORI DE FORA

DESDE ROMA.—*Carta tercera.*

En aquets moments nos trovavam devant d'un dels més hermosos y més originals y més dignes de meditació, dels panoramas de la vella Europa.

Com a fondo, digué, del cuadro que teniam a la vista, la interminable enrestallada de montanyas que forma 'ls Apenins; a la dreta y aprop com si poguessem tocarla ab las mans, la colosal estàtua de S. Pau, substituint la de March Aureli damunt la columna del mateix nom, Mont Albano Tusculum y la esplendent torra de Sta. Cecilia reverberant los raigs del sol radians que en tals moments l'enllumenavan.

—No es cert, me deya la hermosa romana, que tot aixó que arriba al nostre esguart es magestuós y sublim? Vegi 'l Pont de S. Angelo allà entre la broma somrosada de la Ciutat. Aquet pont fou aixecat per 'l Emperador Adrià envers los anys 135 a 40 y sa direcció 's creu que estigué a sas ordres, puig aquet Emperador era un gran arquitecto y home al mateix temps d'un gust sorprenent y delicat.

A tot aixó dirigiam los nostres passos cap al janicul ab 'l intent de contemplar la gran Fontana de Trajano

diposit que recull y distribuex las aigües que brillan en las fonts de Sta. Maria en Transtevere, y las de la Plassa de S. Pere, y altrás. Un soroll estrany com lo d'un torrent nos va donar avis que eram aprop de la Fontana: y en efecte, un edifici casi suntuós aparegué devant de nostres ulls que, més que font, parexia lo atri magestuós d'un palau imperial.

—Aquesta font colossal no té exemple entre las demés que 's trovan en tot Europa, no tant per son mérit arquitectónich com per sa prodigiosa grandiositat, me digué mon vell, simpátich y sabi cicerone. Seyen aquí; en aquet natural reclinatori y podrém contemplarla ab tota sa perspectiva.

Entretant Laura havia fugit del nostre costat, y avalansantse sobre la pica jegantina que reb orgullosa l'aigua pera enviarla a sas petites fillas las fonts de la Transtevere y de la Ciutat, cau com arreballada per una ma poderosa, dintre d'aquell remoli d'aigua espumanta é inquieta, y desapareix per un moment com si un geni maléfich l'hagués robada pera admirarla en las salas ideals de son tenebrós palau.

No váreig tenir temps en tal instant ni pera pensar lo que devia fer devan d'aquella inesperada desgracia. Maquinalment corro, mideixo ab un cop d'ull lo perill, ma situació y la del pobre vell que havia caigut petrificat per lo esglay, y sense pensar res més baixo lliscant per la paret de la immensa pica y 'm tiro a salvar a la hermosa Laura que afeerrada instintivament a un del reixats de distribució, lluytaba desesperada ab la mort. Arribo a agafarla, y donantli una forta estrevada la porto cap a mí, y com que jo no havia deixat anar la ma de la motllura que entorna aquella pica per la part interior, puch treuerla ab petit esforç y asséuerarla en un esglahó de la Fontana, pera retornarla del desmay en que 's trobava, efecte dels síntomas d'asfixia que li havia produhit la primera y soptada immersió en aquell grandió diposit d'aigües remogudas y violentas.

La hora y la distancia de la primera casa, eran obstacles prou grans pera pensar en córrer a portarli remeys. Son pare, lo pobre home, revestintse de forasas impropies del seu temps, procura retornarla ab sas dolsas caricias y la miraculosa eficacia de sos carinyosos petons paternals. Una idea 'm acudeix y sense pérdrer un segon:—Torno al instant—dich febrosech al pare desconsolat; y com un boitg, corro pendent avall en direcció al palau Corsini que jo coneixia per una casuallitat; y un cop allí, demano socorro als primers empleats de la casa que 'm facilitan sens perdre temps l'ordre enganxar un carruatge y anar a salvar a la desgraciada Laura, víctima de tan sensible accident.

Un cop adalt del janicul en lo lloch ahont lo Sr. M. se trovava anguniós esperantme ab lo meu socors, son reconeguts per lo cotxero los meus personatges y no 'm capigué recel en confiarli aquella carga tan estimada per mí, mentres jo per altre camí baixaba a la ciutat a buscar roba ab que cambiar la que duya mullada y córrer tot seguit ab recursos científichs a tréuer de perill a Laura del seu accident.

D'aquesta manera acabá la visita de la Fontana, y aquesta fatalitat féu que lo meu paper fós després important en aquella casa com vos ho manifestaré en mas successius correspondencias.

J. R.

SALÓ DE DESCANS

La empresa del teatro de Novetats ha contractat al primer actor còmic D. Lleó Odena, qui, segons tenim entès, comensarà sos treballs artístics en dit teatro, presentantse en la comedia *Lo joch dels disbarats*.

** En lo teatro Romea adelantan los ensaigs del drama del popular y distingit poeta D. Frederich Soler, que 's titula *La rondalla del infern*.

** Dijous va embarcarse altre cop, dirijintse á la Habana per ahont l' han escripturat, lo primer tenor de sarsuela, nostre paísá D. Joan Prats. Li desitjem bon viatge y molts aplausos.

** La companyia catalana del teatro de Mataró va acabar las funcions lo dia de S. Esteve, havent representat ab molt éxit lo drama *La banda de bastardia*.

** Durant los dias de la fira hi ha hagut á Igualada companyia catalana que ha representat los dramas *La pena de mort*, *Lo ferrer de tall* y *Lo lliu d' aigua*, baix la direcció del Sr. Odena, y prenent part en los dos últims la nena Srta. Molgosa, que va distingirse en sos papers.

** Ha tancat de nou sas portas lo teatro del Circo, del carrer de Montserrat.

** En lo teatro Romea s' ensaija també una producció que 's titula *La gran idea*.

** Divendres va donarse en Romea la primera representació del drama *Los segadors*, de Frederich Soler, prenenthi part lo jove primer galan Sr. Borrás. Obra es aquesta propia per las condicions artístiques d' aquet actor que 's va veurer molt aplaudit, sent cridat á las taulas moltes vegadas, obligantlo 'l públich á presentarse, junt ab los demés intérpretes, al final dels actes, com premi al bon éxit ab que tots van representar los seus papers.—Avuy se donará la segona representació, segons hem vist anunciat.

CAVILACIONS

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9	Nom d' home.
1 6 3 8 6 3 5 4	Al Liceo n' hi ha.
6 8 8 2 7 9 6	Nom de dona.
8 2 7 9 5 2	» d' home, diminutiu.
6 3 9 8 6	» de dona
4 2 8 6	En las cartas.
6 3 6	Nom de dona.
1 6	Animal.
1	Consonant.

RAMÓN OJEDA LOPEZ.

TRENCA-CLOSCAS DOBLE

Tana Perner	Lola Mise
CALDAS	OLOT

Ab aquets dos sobrescrits formar lo titol d' un drama castellá.

RAMON BRUNA.

Solucions á las cavilacions del número passat.

Logogrifo numérich.—Voluntari.

Gegolífich I.—Está molt bé la cunya á baix.

Id. II.—Entre lladres no s pert res.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

C. Torrents: Lo complaurem en tot ó en part.—Ramón Bruna: L' anacreontica vá; pero no es original. No volem més plagios.—J. Abril: Tot ho tenim rebut, ja ho anirà veyent: escrigui y no quedarà descontent. Llegeixi la poesia de Apeles Mestres y sabrà perque no posem la de vos té.—Manel Grases: Repassi be aquet número.—E. P.: També 'ns agrada.—P. T.: Tots los treballs eran firmats: no 'ns sembla bé posar sols inicials.—L. Llimoner: No hi ha capigut avuy.—Frare embutit: No está ben dit «que 'M fan menta».—Inflabots: Pot enviar treballs curts. Procura-rem satisfer son desitg.—Japet del Orga: Rebuts los entre-teniments, anirán; li enviem lo número: ¿ha passat ja pe'l kiosko?—J. Casanova V.: Estém satisfets de lo que envia, ja ho pot veurer en part avuy.—M. Gardó: Lo diálech fa per casa; lo altre, veurém.

La correspondencia al Administrador, Aribau, 93, 3.er 1.

Imprenta de Pere Ortega, Palau, 4.—Barcelona.

TELÓ D' ANUNCIS

ALS CASATS Y A LAS CASADAS

se dona de franch lo curiosissim folleto KOCH!

VIGOR VITAL

SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, consertarla y allargar la vida fentla agradable.

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s' obté demanantlo per correu, acompanyant l' anunci, al Dr. Koch (Monte-ra, 33, 1.er, MADRID).

Sense l' anunci son preu es UN RAL.

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR

son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS
MÁQUINAS DE FER MITJA

VENTA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota clase de máquinas.